

ಪ್ರಶಸ್ತಿ - ಪುರಸ್ಕಾರ

ಗಂಧರ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ	1994-1995
ಕೇಂದ್ರ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ	1998
ಪದ್ಮ ಭೂಷಣ	2007
ತಾನ್‌ಸೇನ್ ಸಮ್ಮಾನ್	2011

ಪುರಸ್ಕೃತರಾದ ಈ ಗಾಯಕರು, ತಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಸುಮಾರು 300 ವರ್ಷಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

★ ಬೈರವ್ ಸೆ ಬೈರವಿ ಥಕ್.. ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರೇರಣೆ ಏನು?

ಬೈರವ್ ಸೆ ಬೈರವಿ ಥಕ್.. ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ನಾವು ಸಂಗೀತವನ್ನು ವಿಶ್ವಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. 'ಬೈರವ್-ಬೈರವಿ' (ಬೆಳಗಿನ ಮತ್ತು ಕಛೇರಿಯ ಕೊನೆಯ ರಾಗ) ಎರಡು ಸುಮಧುರ ರಾಗಗಳ ನಡುವೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಎಲ್ಲ ರಾಗಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ. ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶ ವಿದೇಶದಾದ್ಯಂತ ನೆಲೆಸಿರುವ ಅಶಾಂತಿ, ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷ, ಮನುಷ್ಯ-ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವಿನ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಕೊರತೆ..

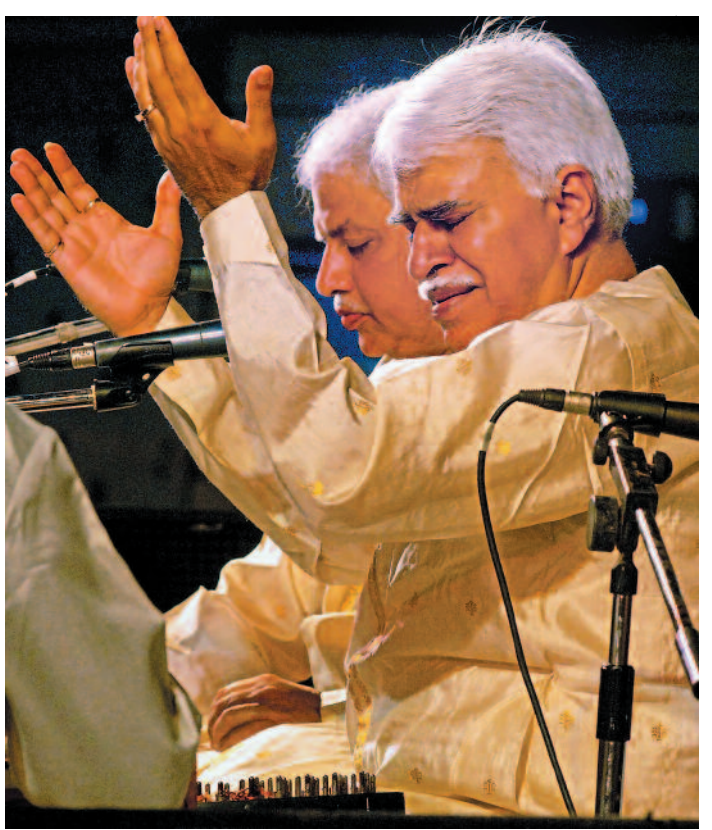
ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಸಂಗೀತದಿಂದ ಖಂಡಿತಾ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಅಂತಸ್ತು, ಗಡಿ, ರಾಷ್ಟ್ರ.. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ಸಂಗೀತ ವಿಶ್ವಭಾಷೆ, ಹೃದಯ ಭಾಷೆ ಎಂಬುದು ಜಗತ್ತಿಗೇ ಸಾರಲು ಈ ಸಂಗೀತ ಪಯಣ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ರೂಪುರೇಷೆ ನೀಡಿದ್ದು 2010ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಣೆ ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಬಿಬ್ಬರೂ ಇಡೀ ದಿನ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿ ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ. ಆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇದೀಗ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಸಂಗೀತರೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ವಪರ್ಯಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

★ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಬನಾರಸ್ ಫರಾಣಿ ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು. ನೀವಿಬ್ಬರಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಯಾವ ಕಲಾವಿದರು ನಿಮ್ಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬನಾರಸ್ ಫರಾಣಿವನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ?

ವಾರಣಾಶಿಯ ನೆಲವೇ ಸಂಗೀತದ, ಶ್ರೀಮಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆವೀಡು. ಈ ಫರಾಣದ ಸೊಬಗೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೇಳುಗರು ಇದನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಬಲಾದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಾ ವಿಶ್ವಮಟ್ಟದಲ್ಲೇ ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದ ಪಂ. ಕುಮಾರ್ ಬೋಸ್, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಬಲಾ ವಾದಕ ಸಜಬ್ ಸಹಾಯ್, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಗಾಯನದಲ್ಲಿ ರಿತೇಶ್, ರಜನೀಶ್ ಹಾಗೂ ಸ್ವರಂಧ್ ಮಿಶ್ರಾ.. ಮುಂತಾದವರು ಬನಾರಸ್ ಫರಾಣಿಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯತೆಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

★ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲದ ಸಂಗೀತಗಾರರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತಮ ಹೆಸರು, ಹಣ ಗಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಕಾಲದ ಯುವ ಕಲಾವಿದರು ಈ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಭರವಸೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆನೋ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳೇನು?

ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ, ಬಹುತೇಕ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಗೀತಗಾರರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಪರಿಶ್ರಮ, ಸಾಧನೆಯ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಭೆ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಜನಪ್ರಿಯ ರಾಗಬೇಕು ಎಂಬತ್ತ ಗಮನ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಮಯ ಮತ್ತು 'ಇನ್‌ಸ್ಟಂಟ್ ಕಲ್ಚರ್' ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇಂದಿನ ಯುವ ಕಲಾವಿದರು ಹಗಲು ಕನಸು ಕಾಣುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಕಲೆ, ಸಾಧನೆ, ಪರಿಶ್ರಮ, ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಣ, ಹೆಸರು, ಕೀರ್ತಿ, ಪ್ರಚಾರದ ಕಡೆಗೆ ಒಲವು ತೋರುತ್ತಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ 'ಸ್ವಾರ್' ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಇಂದಿನ ಬಹುತೇಕ ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೆ ಇದೆ. ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಸ್ವಾರ್ ಆಗುವುದು ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಕಟುಸತ್ಯ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಒಡವೆಯ ಆಕಾರ ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕರಗಿಸಿ ನಾಜೂಕಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇದಕ್ಕೆ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ, ಕೈಚಳಕ, ಕುಶಲಗಾರಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸಂಗೀತವೂ ಹಾಗೆ ಸೃಜನಶೀಲತೆ, ಕಲಾತ್ಮಕತೆ, ಅಪಾರ ಪರಿಶ್ರಮ ಬಯಸುವ ವಿದ್ಯೆ ಇದು. ಇಡೀ ಸಮಾಜವೇ ಇಂದು ಯಾಂತ್ರಿಕೃತವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ತನ್ನ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದು.

★ ವಿದೇಶೀಯರು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಕೇಳುಗರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪಾಪ್, ಪ್ಲಾಷನ್, ಸಿನಿಮಾ ಸಂಗೀತಗಳಿಗೆ ಸೇರುವಷ್ಟು ರಸಿಕರು ಬಹುತೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನು?

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ಆಯೋಜಿಸಿದರೆ, ಜತೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಚಾರ ನೀಡಿದರೆ ಸಂಗೀತ ರಸಿಕರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಯುವಜನರೂ ಸಂಗೀತದತ್ತ ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಚಾರದ ಕೊರತೆ, ಸಂಘಟನೆಯ ವೈಫಲ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಕೇಳುಗರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು ಅಷ್ಟೆ. ಜತೆಗೆ ಕಾಲಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೇಳುಗರ ಅಭಿರುಚಿಯೂ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದ ಏಕತಾನತೆ ಇಷ್ಟಪಡದವರು, ರಾಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವವರು ಲಭ್ಯ ಸಂಗೀತ, ಸಿನಿಮಾ, ಪ್ಲಾಷನ್ ಸಂಗೀತದತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

★ ವಿಶ್ವದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಂಗೀತ ಸಂಚಾರ' ಮಾಡಿದವರು ನೀವು. ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ನೀಡಿದ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂಥವು ಯಾವುದು?

ಲಂಡನ್ ರಾಯಲ್ ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಹಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿ. ಅಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಕೇಳುಗರು ಸೇರಿದ್ದರು. ನಾವು ಕಛೇರಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅಷ್ಟೂ ಮಂದಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಈ ಚಪ್ಪಾಳೆಯ ಶಬ್ದ ಈಗಲೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು, ಕಿವಿಗಳ ತುಂಬ ಕೇಳುವಂತಿದೆ. ನಮಗೆ ಬಹಳ ಮಿಷಿ ಆಯಿತಲ್ಲದೆ, ಅಷ್ಟೂ ಜನರ ಅಭಿಮಾನ, ಪ್ರೀತಿ, ಗೌರವಗಳಿಗೆ ನಾವು ಪಾತ್ರರಾದೆವು ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ನಮ್ಮದು. ಇದರ ಜತೆಗೆ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ ಅಹೋರಾತ್ರಿ ಸಂಗೀತೋತ್ಸವ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಅತ್ಯಂತ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಕ್ಷಣಗಳು. ಅಂದು ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ನಿರಂತರ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿ ನೀಡಿದ್ದು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಕೇಳುಗರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಃ ನಾವೂ ಕೂಡ ತುಂಬ ಆನಂದಪಟ್ಟ ಕಛೇರಿ ಅದು.